

Knjiga mene ...

Gabrijela Sečkar

Pokrajinska in študijska knjižnica
Murska Sobota
gabrijela.seckar@ms.sik.si

Knjige so ladje
misli, ki potujejo
po valovih
časa in nosijo
dragoceni tovor
od roda do
roda.

Francis Bacon

Beseda KNJIGA je že zelo stara. Od takrat govorimo o njej spoštljivo, kot o vrednoti, ki se je od »rojstva« zelo spremenila. Knjige me obkrožajo doma, v službi, knjige so svet, v katerega moramo vstopiti ali vsaj pokukati. »Svetost« knjig je tista, ki nas vsrka v knjižni svet. Le prepustiti se ji je treba.

Ares je, da je danes ponudba knjig velika, in to za vse ljubitelje pisane besede. Smo res vsi ali skoraj vsi navdušeni nad knjigami in branjem? Preveč lepo bi bilo, mar ne? A vseeno, prepustimo se objemu besed.

Kako smo povezani s knjigami? Ali poznamo dovolj knjižnega sveta? Odgovori naj vsak zase.

Kakšne besedne zveze ali pregovori so v našem jezikovnem prostoru v zvezi s knjigo?

Knjiga je najboljša prijateljica (vse ji lahko zaupamo). Potemtakem imamo bralci knjig veliko prijateljic.

Knjiga je orožje, vzemi jo v roke (B. Brecht). Pomembno je, da vzamemo pravo knjigo in seveda ob pravem času. Mi sami se odločimo, ali nas knjiga briga. Bolj nas briga, bolj bomo srkali njeno vsebino.

Pravijo, da je knjiga učiteljica življenja. Knjige učijo male in velike, mlade in stare, vsi smo njeni učenci, ni življenja brez knjig.

Soba brez knjig je podobna telesu brez duše (Cicero).

Branje knjig razsvetljuje glavo (mongolski pregovor).

Pamet brez knjige je kot ptica brez kril (ruski pregovor).

Ta človek je odprta knjiga, pa pravijo človeku, ki vse stresa iz rokava (znanje). Knjige nas tudi zdravijo, in to na poseben način, ki ga izberemo sami.

Mislím, da ni človeka, ki ne bi imel kakšne knjige, ki mu je ljuba. Že otroci vzljubijo knjigice, če jih to naučimo. Z vztrajnim branjem pravljic, zgodbic in pesmic postanejo mladi bralci, ki z branjem nadaljujejo v šolskem obdobju in odrasli dobi.

V starem veku je bila knjiga le zapis, vklesan v kamen, vtisnjen v glineno ploščico ali papirusov zvitek, in še dolgo dolgo ne knjiga, kakršno poznamo danes. Kot zanimivost naj navedem, da najdaljši ohranjeni papirusni zvitek meri kar dobrih 40 metrov! (Ilich, Iztok: Pota knjige)

Knjiga je v 16. stoletju s Primožem Trubarjem zaznamovala naš prostor. Takrat smo se knjige v slovenskem jeziku zares zelo razveselili. Moram omeniti še, da je Trubar v letu 1550 prvič pisal o Slovencih in slovenskem jeziku v knjigah Katekizem (Catechismus) in Abecednik (Abecedarium).

Pesnik Oton Župančič je zapisal: »Knjiga je najzgovornejša priča, da se narod zaveda sebe, da živi, da hoče živeti ...«

Kako vidim knjigo v prihodnosti? Knjiga je zaklad, ki ga lahko ima vsak, le znanje potrebuje, da zna ravnati s tem zakladom. Zame je knjiga vrednota, le zavedati se je tega treba. Knjiga nam bistri um, le v roke jo moramo vzeti in brati in še brati ... V njej so zapisane vse učenosti sveta, vsak pa je učenec svoje knjige. V svojo otroško knjigo KNJIGOBUS sem zapisala: »KNJIŽNICE potrebujejo OTROKE, OTROCI potrebujejo KNJIŽNICE, OBOJI pa potrebujejo KNJIGE!«

Izrazi, povezani s knjigo: knjigarna, knjigopis, knjigotrštvo, knjigovez, knjigomat, knjigoljub, knjigobus, knjigopisec ... Izbrala bom slednje tri, ki so mi bližje.

Knjigoljub – človek, ki so mu ljube knjige. Mislíte, da nas je veliko, malo ali ravno dovolj takih? Predvidevam, da knjigoljubi knjige ne samo preberemo, ampak tudi kakšno misel napišemo, prepíšemo ... Ste tudi vi med njimi? *Knjigobus* potuje s knjigami na točno določena mesta in ob določeni uri. Ima ga že veliko knjižnic, med njimi tudi naša murskosoboška. So priročni za oddaljene kraje, pravimo jim tudi bibliobus ali potujoča knjižnica.

*Dragi bralci
Knjižničarskih novic.
Naj vas leto, 2021, popelje
v spremembe, ki si jih želite,
da bo vaše leto 2021, leto
poguma, sočutja in modrosti.*

Veronika Potočnik

Knjigopisec pa je tisti, ki da vsebino knjigi in ki bralce navduši s pisanjem v svojem slogu, naj bo to za mlade ali odrasle bralce.

Kaj pa založbe? Založniki so tisti, ki izdajo knjige (izdelava knjige) in poskrbijo, da najdejo pot do bralcev. Pa naj bo to v knjigarno ali v knjižnico. Knjigarna prodaja knjige, knjižnica pa jih izposoja.

Knjižnice si morajo prizadevati za sprotno nabavo novih knjig, le tako bodo pritegnile vse več in več bralcev vseh starosti. To je delček h kulturi prebivalstva. Vsi pa se zamislimo nad prihodnostjo slovenske knjige. Naj živi naš jezik, naj živi slovenska knjiga!

Naj omenim še antikvariat, v katerem prodajajo stare knjige, grafike, zemljevide ter druge tiske, ter impresum, izraz za osnovne podatke o knjigi (avtor, založnik, tiskar, kraj in leto izida). Inkunabula je knjiga, ki je bila natisnjena od iznajdbe tiska do leta 1500.

Pomembno vlogo imajo knjižni sejmi, katerih začetki segajo v 16. stoletje in so se ohranili vse do danes (Frankfurt). Slovenski knjižni sejem v Ljubljani se odvija vsako leto od leta 1998 in postaja vedno bolj mednarodno obarvan.

Knjiga se je v zgodovini v vseh pogledih zelo spremenila glede videza, izdaje, vsebine, dostopnosti ... Mislim, da je kakovostna knjiga tista, ki navduši čim več bralcev. Za to si morajo prizadevati tudi knjižnice z različnimi bralnimi strategijami. To velja za vse žanre v knjižnem svetu.

Kako pa so bralci oziroma uporabniki elektronske (digitalne) knjige zadovoljni s ponudbo? Ali nas digitalne knjige prehitevajo? Vsak bralec se sam odloči, v kateri obliki (fizični ali elektronski) bo bral knjigo.

Če želimo, da nam knjige razsvetlijo glavo, moramo brati in še brati, da nam še bolj razsvetlijo glavo. Misel, ki jo je zлил na papir Francis Bacon, ima za vse nas plemenito sporočilo in se glasi tako: »KNJIGE SO LADJE MISLI, KI POTUJEJO PO VALOVIH ČASA IN NOSIJO DRAGOCENI TOVOR OD RODA DO RODA.«

Brez knjig se verjetno da živeti, toda življenje z njimi je veliko lepše. Zato, dragi bralec, vzemi knjigo v roke in listaj, beri ...●

Zdravljica – znak evropske dediščine

Marca 2020 je Evropska komisija podelila Znak evropske dediščine Prešernovi *Zdravljici* in ta dragoceni dokument uvrstila med najpomembnejše spomenike, ki pričajo o zgodovini evropske ideje in povezovanja. Znak evropske dediščine se dodeli krajem, ki imajo simbolično zgodovinsko vrednost v procesu evropskega združevanja. Namen znaka je prispevati h krepitvi občutka pripadnosti skupnemu kulturnemu območju, k spodbujanju medkulturnega dialoga in vzajemnega razumevanja ter povečanju vrednosti kulturne dediščine.

Zdravljica nosi globoko humanistično sporočilo o bistvu ideje povezane in miroljubne Evrope. Pesnikove ideje kot »edinstvo, sreča, sprava k nam naj nazaj se vrnejo«, »žive naj vsi narodi, ki hrepene dočakat dan«, »dokaj dni naj živi vsak, kar nas dobrih je ljudi«, presegajo časovne in prostorske meje ter so aktualne še danes. *Zdravljica* tako ni zgolj slovenski nacionalni simbol: je neposredni izraz pomladi narodov ter želje po mirnem sobivanju skupin in posameznikov ter boja za svobodo izražanja. Je edina državna himna, ki identiteto skupnosti gradi na univerzalni, kozmopolitski izkušnji sobivanja in prijateljstva, v čemer odzvanja sporočilo Beethovneve *Ode radosti*, himne Evropske unije.

Prva objava *Zdravljice* je tesno povezana z odpravo cenzure, kar je bila ena najbolj otipljivih pridobitev pomladi narodov. Svoboda tiska je bila poleg svobode združevanja in odprave tlačanstva ena glavnih zahtev nacionalno-liberalnega gibanja 1848. Uveljavljanje vseh vidikov osebne svobode, vključno s svobodo govora, je tudi temeljno načelo Evropske konvencije o človekovih pravicah in Listine EU o temeljnih pravicah, ki sta osnovna dokumenta evropskega povezovanja.

Podelitev Znaka evropske dediščine je priznanje kulturni dediščini slovenskega naroda in njegovega prispevka k ideji evropskega povezovanja. Nominacija *Zdravljice* je nastala v sodelovanju Narodne in univerzitetne knjižnice, Ministrstva za kulturo ter zunanjih strokovnjakov, Narodna in univerzitetna knjižnica pa je kot hranilka rokopisa postala sedež spomeniškega območja Prešernove *Zdravljice*.

Na Digitalni knjižnici Slovenije si lahko ogledate štiri Prešernove rokopise *Zdravljice*, ki jih hrani NUK in ki ponujajo izjemen vpogled v ustvarjalni proces nastanka pesmi.●